

Jak rozporządzać majątkiem, by zadbać o siebie i bliskich?

Katarzyna Stochaj

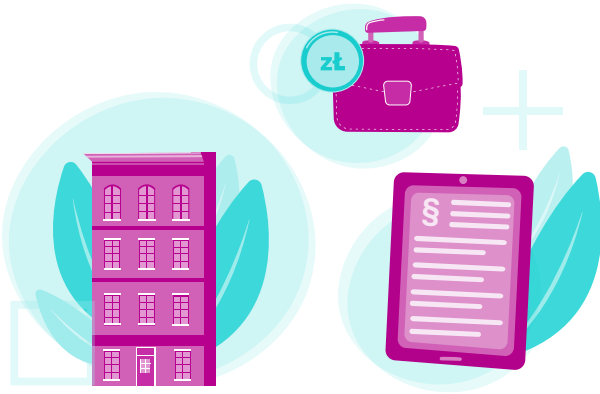
Słowo „majątek” potocznie kojarzy nam się z bogactwem lub wartościowymi przedmiotami. Mało kto jednak zdaje sobie sprawę, że do majątku należą także... długi! Według prawa cywilnego słowo to oznacza ogół aktywów (np. dom) oraz pasywów (np. kredyt) majątkowych, którymi posiadacz może dysponować lub które nakładają na niego pewne obowiązki.

Wiedza o prawie majątkowym, choćby podstawowa, daje szansę na lepsze podjęcie decyzji odnośnie stanu naszego posiadania. A to z kolei może poprawić lub utrzymać dobre relacje między członkami rodziny.

Majątek wspólny, majątek odrębny

WSPÓLNOTA MAJĄTKOWA MAŁŻEŃSKA

Po zawarciu **związku małżeńskiego** powstaje wspólność majątkowa (nazywana wspólnością ustawową). Oznacza to, że wszelkie dobra materialne nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich tworzą **majątek wspólny**.

Co składa się na majątek wspólny małżonków?

- wszelkie prawa majątkowe nabyte od daty zawarcia małżeństwa,
- dochody uzyskiwane z majątku osobistego,
- pobrane wynagrodzenie za pracę, emerytura, renta,
- dochody uzyskiwane z działalności gospodarczej,
- środki zgromadzone na funduszach emerytalnych,
- składki emerytalne w ZUS.

CZY WIESZ, ŻE...

Intercyza to umowa w formie aktu notarialnego zawarta przez małżonków ustanawiająca rozdzielną majątkową. Co istotne - intercyza nie ma wpływu na zasady dziedziczenia ustalone ustawowo pomiędzy małżonkami. Porządek dziedziczenia po podpisaniu intercyzy zostaje taki sam, jak przy jej braku. Jedynie sporządzenie testamentu pozwala na inne rozporządzenie majątkiem, niż wynikałoby to z reguł ustawowych.

MAJĄTEK OSOBISTY A WSPÓLNY

Małżonkowie mają nie tylko majątek wspólny, ale i **majątek osobisty (odrębny)**. Jest on zdefiniowany w prawie jako to wszystko, co nie należy do majątku wspólnego.

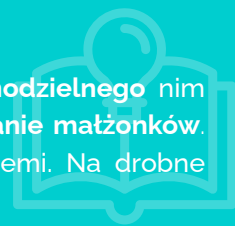
Co się składa na majątek osobisty?

- przedmioty majątkowe nabyte przed zawarciem małżeństwa,
- przedmioty majątkowe nabyte w drodze dziedziczenia lub darowizny,
- prawa majątkowe wynikające ze wspólności łącznej podlegające odrębnym przepisom, np. udział małżonka w spółce cywilnej,
- przedmioty osobiste służące do zaspokajania osobistych potrzeb np. odzież, obuwie, kosmetyki,
- przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub zadośćuczynienia za krzywdę,
- wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z innej działalności zarobkowej,
- przedmioty majątkowe uzyskane z tytułu nagrody za osobiste osiągnięcia jednego małżonka,
- prawa autorskie i prawa pokrewne, i inne prawa twórcy,
- przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego.

CZY WIESZ, ŻE...

W przypadku majątku **osobistego** każdy z małżonków uprawniony jest do **samodzielnego** nim zarządzania. W przypadku zaś majątku **wspólnego** - wymagane jest **współdziałanie małżonków**. Muszą oni wyrazić obopólną zgodę, np. na kupno samochodu lub sprzedaż ziemi. Na drobne darowizny, jak przekazanie dziecku kieszonkowego, nie potrzebujemy zgody.

Kiedy ustaje wspólnota majątkowa małżeństwa?

- śmierć jednego z małżonków, separacja lub rozwód,
- ubezwłasnowolnienie jednego z małżonków lub jego upadłość,
- zawarcie umowy znoszącej wspólność przed notariuszem - intercyzy,
- rozdzielnosc majątkowa w postępowaniu sądowym: przymusowa lub dobrowolna.

ZWIĄZKI NIEFORMALNE

W Polsce, podobnie jak w Europie, przybywa każdego roku **związków nieformalnych**. Nie mają one w świetle prawa żadnego majątku wspólnego, jeśli pozostają bez ślubu. Prawo majątkowe w Polsce **nie chroni takiej pary**. Partner, który formalnie nie pozostaje naszym małżonkiem, **znajduje się** w ostatniej z grup dziedziczenia. Jedynym zabezpieczeniem jego przyszłości jest sporządzony prawidłowo **testament**. Za życia również można mu **darować** określoną część majątku lub **wykupić polisę** ubezpieczeniową. Natomiast będzie musiał/a **zapłacić podatek** od darowizny według stawki właściwej dla ostatniej grupy podatkowej, czyli bez przywilejów przysługujących małżonkom.

Rozporządzanie majątkiem za życia

Rozporządzać majątkiem za życia możemy na dwa sposoby: **odpłatnie** (np. w formie umowy sprzedaży) lub **nieodpłatnie**, to znaczy w formie **darowizny**.

Darowizna to umowa, którą można zawrzeć tylko między żyjącymi. Dotyczy przekazania jakichś własnych dóbr innej osobie. Musi mieć formę pisemną, w tym często w formie aktu notarialnego. Jest opodatkowana, chyba, że zawierana jest między członkami najbliższej rodziny, tzn. w tak zwanej grupie zero, do której należą małżonkowie, zstępni, wstępni, pasierbowie, rodzeństwo, ojczym oraz macocha. Przyjęcie darowizny należy zgłosić w ciągu 6 miesięcy do Urzędu Skarbowego.

Tabela pokazuje, kto i od jakiej wysokości darowizny (lub spadku) może być zwolniony od płacenia podatku, a w jakich przypadkach podatek musi zapłacić:

GRUPA	SKŁAD GRUPY	KWOTA WOLNA OD PODATKU	SKALA PODATKOWA	ZWOLNIENIE OD PODATKU
I	grupa zero: małżonek, wstępni (rodzice, dziadkowie, pradziadkowie), zstępni (dzieci, wnuki, prawnuki), pasierb, ojczym, macocha, rodzeństwo	9 637 zł	wg skali podatkowej	tak
	pozostali: teściowie, zięć, synowa			brak
II	zstępni rodzeństwa (np. dzieci siostry, wnuki brata), rodzeństwo rodziców (np. ciotki, wujowie), zstępni i małżonkowie pasierbów, małżonkowie rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonkowie rodzeństwa małżonków, małżonkowie innych zstępnych (np. mąż wnuczki)	7 2776 zł	wg skali podatkowej	brak
III	pozostali nabywcy (np. partner w związkach nieformalnych)	4 902 zł	wg skali podatkowej	brak

Rozporządzanie majątkiem na wypadek śmierci

Rozporządzić majątkiem na wypadek śmierci można tylko przez testament. Jeżeli nie sporządzimy testamentu lub testament zostanie uznany za nieważny, spadek odziedziczą spadkobiercy ustawowi.

Testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony:

- w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli;
- pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści;
- pod wpływem groźby.

Dziedziczenie polega na tym, że wskutek śmierci osoby fizycznej jej prawa i obowiązki majątkowe przechodzą na jedną lub kilka osób. Nabywają spadek z chwilą jego otwarcia, tj. z chwilą śmierci spadkodawcy. W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku **dzieci** spadkodawcy oraz jego **małżonek**. Dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

GRUPY SPADKOWE:

I grupa:

małżonek i dzieci, w tym dzieci adoptowane, a gdy dziecko nie dożyje otwarcia spadku – ich zstępni tj. wnuki i prawnuki,

II grupa:

małżonek i rodzice, a gdy jedno z rodziców lub oboje nie dożyją otwarcia spadku – rodzeństwo, a następnie zstępni rodzeństwa,

III grupa:

dziadkowie, a gdy jedno lub oboje nie dożyje otwarcia spadku – rodzeństwo nieżyjącego dziadka,

IV grupa:

pasierbowie,

V grupa:

gmina i Skarb Państwa.

W przypadku braku małżonka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek **przypada gminie** ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. A w przypadku, gdy ostatniego miejsca zamieszkania nie da się ustalić w kraju bądź spadkodawca mieszkał za granicą, wówczas spadek przypadnie Skarbowi Państwa.

CZY WIESZ, ŻE...

Zachowek - pozwala najbliższym krewnym spadkodawcy na otrzymanie części spadku wówczas, gdy zostali oni pominięci w testamencie. Zachowek przysługuje dzieciom i małżonkowi spadkodawcy, a w przypadku, gdy spadkodawca nie posiadał dzieci, rodzicom spadkodawcy. Zachowek wynosi połowę udziału spadkowego, który by przypadł spadkobiercom w przypadku dziedziczenia ustawowego.

ZAKOŃCZENIE

Prawo majątkowe powstało po to, aby chronić nas w życiu codziennym i w trudnych sytuacjach. Ważne jest tylko, aby znać obowiązujące zasady, a w razie potrzeby udać się na konsultację do prawnika lub notariusza.

Źródła wiedzy:

- Kodeks rodzinny i opiekuńczy – dział III art. od 31 do 54,
- Kodeks cywilny – darowizna art. od 888 do 902, spadki art. od 922 do 1057,
 - Kodeks postępowania cywilnego – dział IV art. od 627 do 691,
- Ustawa o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2019 r., poz. 1813),
 - Inne np. www.infor.pl.

Partnerzy projektu
Zdrowie Finansowe

Po więcej materiałów i inspiracji zapraszamy na
ZdrowieFinansowe.pl

PRAKTYCZNE WSKAZÓWKI

Jak działać, aby zachować spokój ducha i trzeźwość umysłu?

Oto konieczne elementy

- 01 Musi być... miejsce albo przestrzeń, gdzie... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 02 Zanim... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 03 Nie... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 04 Wskazanie... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 05 Jeśli... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 06 Ograniczenie... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 07 Nie... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 08... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 09... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)

Jak inni ludzie wpływają na nasze wybory konsumenckie?

Nasze... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)

Co warto wiedzieć, aby uniknąć wpływu innych?

- 01 Pamiętaj, że... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 02 Zanim... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 03 Zanim... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)
- 04 Jeśli... (niezależnie od tego, czy jest to miejsce, gdzie...)

ŚWIADOME I ODPOWIEDZIALNE ZAKUPY

Zakupy można robić z głową. Wystarczy zaplanować, przemyśleć, czego tak naprawdę potrzebujemy, co jest niezbędne, a co jest wydatkiem extra. Świadomość tego, na co wydaje się pieniądze, sprawia, że w naszym życiu pojawia się mniej zbędnych rzeczy, a więcej oszczędności i spokoju. Odpowiedzialne zakupy to przede wszystkim świadome zakupy.

NARZĘDZIOWNIKI

RAPORTY I ANALIZY

Zdrowie Finansowe Polaków

Partnerzy projektu

Współpraca merytoryczna

FILMY I ANIMACJE

Wielki reset czy nowy start?

O lekacjach, które odbiliśmy w ostatnim czasie.

Kalkulator budżetu domowego

Pobierz kalkulator i sprawdź, jak dobrze przygotował swój budżet domowy

